

نحو نحلی زبان فارسی

تألیف: اسماعیل تاج بخش

سرشناسه : تاجبخش، اسماعیل، ۱۳۳۷ -
 عنوان و نام پدیدآور : نحو تحلیلی زبان فارسی/تالیف اسماعیل تاجبخش.
 مشخصات نشر : تهران: آریازمین، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص.: جدول.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۷۵-۱۱-۴
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 ناشر : کتابخانه نمایه
 مؤلف : فارسی -- نحو
 موضوع : فارسی -- دستور
 رده بندی ک. ر. ه : ۱۳۹۳ ۷۹۸/۷۲۵۲ PIR
 رده بندی دیویی : ۴۱۵
 شماره کتابشناسی : ۳۴۷۰۰

نام کتاب: نحو تحلیلی زبان فارسی
 ناشر: آریازمین
 مؤلف: اسماعیل تاجبخش
 شمارگان: ۱۰۰۰
 نوبت چاپ: اول
 سال چاپ: ۱۳۹۳
 امور فنی و چاپ: مدیران
 قیمت: ۱۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۶۷۵-۱۱-۴

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	جمله و انواع آن در زبان فارسی
۵	تعریف جمله
۵	چند تعریف از جمله از دستورنویسان معروف
۸	انواع جمله
۸	تعریف جمله ساده / مرکب / شرطی
۹	تعریف جمله مرکب
۱۱	جمله‌های مرکب پیوسته اهمی
۱۲	انواع پیوندهای همپایه‌ساز
۱۳	معانی پیوندهای همپایه‌ساز
۱۵	حذف پیوندهای همپایه‌ساز
۱۵	جمله‌های مرکب هم‌پیوسته
۱۶	پایه و پیرو
۱۶	تحلیل جمله مرکب وابستگی
۱۸	انواع پیوندهای وابستگی
۱۸	نقش نحوی جمله‌های پیرو
۲۲ و	جمله مرکب ناهمپایه با بند موصولی و بند متمم و بند قیدی
۲۳ و ۲۲	بند پیرو قیدی و بند پیرو موصولی
۲۴	انواع جمله از جهت غیر ساختار
	انواع جمله از نظر مفهوم و چگونگی بیان
۲۴ و ۲۵	خبری و انشایی (برشی، عاطفی، امری)
۲۶	انواع جمله از نظر نظم و ترتیب

انواع جمله از نظر دارا بودن فعل ۲۶

تفاوت شبه جمله و صوت ۲۶ و ۲۷

انواع جمله از نظر اسنادی بودن یا نبودن فعل آن‌ها ۲۸

جمله اسنادی و غیراسنادی ۲۸ تا ۲۹

جمله‌های اسنادی سببی و غیرسببی و کامل و ناقص ۲۹

انواع جمله از نظر دستورنویسان معروف

اسنادی: ۲۹؛ بی‌فعل: ۳۰؛ بی‌نهاد: ۳۰؛ اصلی و مشتق: ۳۰؛ اسنادی شده: ۳۱؛ .. سببی: ۳۱

غیراسنادی: ۳۱؛ شرطی و مجهول: ۳۲؛ ندایی: ۳۳؛ همپایه: ۳۴؛ مادر: ۳۴؛ بنیادین: ۳۴

تفسیری: ۳۲؛ تعلیلی: ۳۶؛ شرط: ۳۶؛ شرطی: ۳۶؛ غایی: ۳۶؛ فعلی: ۳۷؛ مستقل: ۳۷

ناقص: ۳۷؛ کامل: ۳۸؛ پرسته: ۳۹؛ بهم‌پیوسته: ۳۹؛ معترضه: ۳۹؛ بسیط: ۳۹؛ گسترده: ۳۹

فشرده یا کوتاه: ۴۰؛ ..: ۴۰؛ مقلوب: ۴۰؛ آزاد: ۴۰؛ مبهم: ۴۰؛ متداخل: ۴۱؛ مختلط: ۴۱

تأویلی: ۴۱؛ بدلی: ۴۲؛ دوشبه: ۴۲؛ دوشبه جمله‌ای: ۴۳؛ بی‌فعل دوبخشی: ۴۴؛ بی‌فعل

تقابلی: ۴۴؛ دوجمله‌ای بی‌فعل: ۴۴؛ ناگذر بخشی: ۴۴؛ گذرا به مفعول: ۴۵؛ ناگذر شده

فعل گذرا به مفعول: ۴۵؛ گذرا به متمم: ۴۵؛ گذرا به مفعول و متمم اجباری: ۴۵

مجهول ناگذر شده همراه با متمم اجباری: ۴۶؛ مجهول از فعل‌های گذرا به مفعول و متمم

اجباری: ۴۶؛ مجهول یا ناگذر شده از فعل وا داری: ۴۶؛ مفعول و متمم اجباری: ۴۶؛ گمان

و پندار و ...: ۴۶؛ ناگذر شده گمان و پندار و ...: ۴۷؛ به ظاهر: ۴۷؛ دوجزئی و سه جزئی

و چهار جزئی: ۴۸

بررسی نقش‌های اسم در جمله‌های فارسی ۴۹

نگاهی اجمالی به نقش‌های اسم و گروه اسمی ۴۹

نقش اسم و گروه اسمی در جمله ۵۱

انواع نقش اسم از نظر دستورنویسان معروف

استاد خیامپور: ۵۱؛ استاد فرشیدورد: ۵۳؛ دکتر انوری و دکتر احمدی گیوی: ۵۶؛ دکتر

وحیدیان کامیار و آقای عمرانی: ۵۶؛ استاد ارژنگ: ۵۷ و دکتر غلامعلی‌زاده: ۵۷؛ دکتر

یوسفی: ۵۸؛ دکتر طیب‌زاده: ۵۸

تحلیل نظر دکتر طیب‌زاده ۵۸

تحلیل و بررسی نقش‌های اسم و گروه‌های اسمی در جمله‌های فارسی	۵۹
نتیجه و نظر نهایی	۶۰
نگاهی تفصیلی به نقش‌های اسم و گروه‌های اسمی	۶۳
نهاد	۶۵
انواع فاعل از نظر دکتر طیب‌زاده	۶۸
ویژگی‌های دستوری و معنایی نهاد	۶۹
انواع نهاد	
نهاد مفعول: ۷۰؛ فاعلی و مسند الیهی: ۷۲؛ مبهم: ۸۶؛ مؤول: ۷۳؛ مفعولی: ۷۳؛ مستتر: ۷۴؛ نهایی: ۷۵؛ کسب‌گیری: ۷۵	
نظر دکتر وحیدیان کیم در باب شناسه افعال	۷۵
شیوه تشخیص نهاد	۷۶
مطابقت فعل و نهاد	۷۶
فک مضاف الیه نهاد	۷۸
حذف نهاد	۷۸
حذف فعل	۷۹
تحلیل و جمع‌بندی نهایی درباره نهاد	۸۰
مفعول	۸۳
تعریف مفعول از نگاه دستورنویسان مشهور	۸۵
نتیجه نهایی درباره تعریف مفعول	۸۶
انواع مفعول از نگاه دستورنویسان مشهور	
مفعول مجرّد: ۸۷؛ مفعول رایبی: ۸۷؛ مفعول صریح: ۸۸؛ مفعول بی‌واسطه و باواسطه: ۸۸؛ مفعول مؤول: ۸۹؛ مفعول دوم: ۸۹؛ مفعول مستقیم و غیرمستقیم: ۹۰؛ مفعول «ازی»: ۹۰؛ مفعول «با-بی»: ۹۰؛ مفعول «به-بی»: ۹۱؛ متمم مفعولی: ۹۱	
گونه‌های ظهور مفعول در جمله	۹۱

- همپایگی مفعول ۹۲
- حذف مفعول ۹۲
- تحلیل و جمع‌بندی نهایی درباره مفعول ۹۴
- متمم فعل ۹۵

تعریف دستورنویسان مشهور درباره متمم فعل

نثر حیدیان و آقای عمرانی: ۹۷؛ استاد فرشیدورد: ۹۸؛ دکتر طیب‌زاده: ۹۹؛ دکتر غلامعلی‌زاده: ۱۰۲

- نقد و بررسی ۱۰۳
- انواع متمم ۱۰۴
- متمم اجباری و متمم مفعولی: ۱۰۴؛ متمم نهاد: ۱۰۴

- حذف متمم ۱۰۵
- تحلیل و جمع‌بندی نهایی ۱۰۵
- مسند ۱۰۷

تعریف مسند از نظر دستورنویسان مشهور

دکتر انوری و احمدی گیوی: ۱۰۹؛ استاد فرشیدورد: ۱۱۰؛ دکتر غلامعلی‌زاده: ۱۱۰؛ دکتر وحیدیان کامیار و آقای عمرانی: ۱۱۱؛ آقای ارژنگ: ۱۱۲؛ دکتر طیب‌زاده: ۱۱۳

- انواع مسند از نظر صرفی ۱۱۳
- انواع مسند از نظر نحوی ۱۱۴
- حذف مسند ۱۱۶
- تحلیل و جمع‌بندی درباره مسند ۱۱۶
- نقش وصفی ۱۱۷

تعریف نقش وصفی از نظر استادان دستور زبان

دکتر انوری و احمدی گیوی: ۱۱۹؛ استاد خیامپور: ۱۱۹؛ دکتر طیب‌زاده: ۱۲۰؛ دکتر مشکوة الدینی: ۱۲۱

۱۲۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری درباره نقش وصفی
۱۲۳	منادا و تعریف آن
۱۲۵	نظر استاد فرشیدورد درباره منادا
۱۲۶	انواع منادا
۱۲۶	تکبیه منادا
۱۲۶	حذف منادا
۱۲۷	حرف منادا
۱۲۸	جمله‌های بدلی
۱۲۹	نقش عاطفی
	تعریف نقش عاطفی از بدگام استاد خیامپور: ۱۳۱؛ استاد فرشیدورد: ۱۳۲؛ دکتر وحیدیان و آقای عمرانی: ۱۳۲؛ دکتر طایب‌زاد: ۱۳۲؛ استاد ارژنگ: ۱۳۳؛ استاد لازار: ۱۳۴
۱۳۵	خلاصه و جمع‌بندی درباره نقش عاطفی
۱۳۷	بدل
	تعریف بدل از نظر استاد نائل خانلری: ۱۳۹؛ استاد خیامپور: ۱۳۹؛ استاد فرشیدورد: ۱۳۹
۱۴۰	گروه بدلی لفظی
۱۴۱	گروه‌های گسسته بدلی
۱۴۲	بدل معنوی و انواع آن
۱۴۳	نقد استاد فرشیدورد بر تعریف دکتر نائل خانلری و
۱۴۵	استاد خیامپور درباره بدل، وصف ضمیر و دلیل‌های استاد خیامپور
۱۴۸	جمع‌بندی مطالب درباره بدل
۱۴۹	انواع بدل
	بدل جمله: ۱۵۰؛ بدل توضیحی و تأکیدی: ۱۵۰؛ بدل گسسته: ۱۵۱؛ بدل استادی: ۱۵۱؛ بدل ضمیری: ۱۵۱
۱۵۱	فرق بدل با صفت و مضاف‌الیه

مضاف‌الیه ۱۵۳

تعریف مضاف‌الیه از نظر دستورپژوهان معروف

استاد خیامپور: ۱۵۵؛ دکتر فرشیدورد: ۱۵۵؛ دکتر وحیدیان کامیار و عمرانی: ۱۵۵؛ دکتر

غلامعلی‌زاده: ۱۵۶؛ استاد ناتل خانلری: ۱۵۶؛ استاد ارژنگ: ۱۵۶؛ دکتر طیب‌زاده: ۱۵۸

انواع اضافه ۱۵۸

روایات گوناگون معنایی مضاف و مضاف‌الیه ۱۵۹

توسیع انواع اضافه از دیدگاه دستورنویسان بزرگ

از نظر دکتر استاد احمدی گیوی: ۱۶۱؛ استاد فرشیدورد: ۱۶۳؛ دکتر وحیدیان کامیار

و همکاران: ۱۶۵

انواع مضاف‌الیه ۱۶۶

کسرۀ اضافه ۱۶۶

ترکیب اضافی و ترکیب وصفی ۱۶۷

انواع اضافه

تعلقی و غیرتعلقی: ۱۶۵؛ گسسته: ۱۶۵؛ تأییدی: ۱۶۸؛ حقیقی: ۱۶۸؛ فعلیت: ۱۶۸؛ مجازی:

۱۶۹؛ مستوی: ۱۶۹؛ مقلوب: ۱۶۹؛ وصفی: ۱۶۹؛ منفصل: ۱۷۰؛ موصول: ۱۷۰؛ مقطوع: ۱۷۰

فکۀ اضافه و وصل اضافه ۱۷۰

فرق مضاف‌الیه و صفت ۱۷۱

تنازع ۱۷۳

تحلیل نهایی درباره تنازع ۱۷۵

قید ۱۷۷

تعریف قید از نظر دستورنویسان معروف:

استاد خیامپور: ۱۷۹؛ استاد ارژنگ و دکتر صادقی: ۱۷۹؛ دکتر یوسفی: ۱۸۰؛ دکتر وحیدیان

کامیار و عمرانی: ۱۸۰؛ دکتر مشکوة‌الدینی: ۱۸۰؛ دکتر انوری و احمدی گیوی: ۱۸۰؛ دکتر

غلامعلی‌زاده: ۱۸۱؛ استاد فرشیدورد: ۱۸۱؛ دکتر طیب‌زاده: ۱۸۲

تحلیل و بررسی درباره قید ۱۸۳

قید از جهت رده دستوری ۱۸۳

قید مختص و قید مشترک ۱۸۳

نظر دستورنویسان بزرگ درباره ساختار صرفی قید

نظر دکتر انوری و همکارش: ۱۸۵؛ استاد فرشیدورد: ۱۸۵؛ دکتر وحیدیان و همکارش: ۱۸۵؛

استاد خیامپور: ۱۸۶

تحدید و بررسی درباره قید ۱۸۶

حاج بنیادی نهایی درباره ساختار صرفی قید ۱۸۷

قید از جهت نسبی ۱۸۸

قید مفرد متمم بدی: ۱۸۸؛ جمله قیدی: ۱۸۹

تفاوت قید جمله با قید فعل ۱۹۰

وابستگی قید ۱۹۱

قید از جهت معنا ۱۹۲

نمایه نام کسان ۱۹۵

نمایه موضوعی مطالب کتاب ۱۹۷

کتابنامه ۲۰۷